

Groeten uit Scheveningen

Ondergetekenden geven deze reactie op persoonlijke titel, maar hebben jaren ervaring als voorzitter van 3 van de 6 VvE's die met een zeer lage temperatuurnet (11-18 graden) zijn aangesloten op de zeewatercentrale van Vestia op Duindorp, Den Haag. Onderaan lichten we onze concrete ervaringen verder toe, hieronder eerst een aantal algemene noties en vervolgens aanbevelingen voor het voorstel.

- Zou u een 5G toestel kopen als de conditie is dat u alleen een contract voor 30 jaar kunt krijgen omdat die nieuwe zenders zo duur zijn? Of de nieuwste hybride auto? Waarschijnlijk niet. En om een hele goede reden: de innovatie gaat in deze wereld keihard. 30 jaar is een volmaakt absurde termijn. Dat warmtenetten niet haalbaar zijn is geen marktfalen: ze zijn gewoon veel te duur. Alleen al het financiële risico is veel te groot maar erger is natuurlijk dat je een snellere CO2-reductie in de weg gaat zitten omdat niemand de kosten van het voortijdig afschrijven van de netten wil nemen.
- De overheid moet normen stellen en prijsprikkels organiseren. Laat aan burgers en markt over om dat verder in te vullen. Dat zal weerstand oproepen, maar u kunt het wel uitleggen. U geeft dan maximale ruimte aan innovatie. Het niet aanleggen van al die netten scheelt heel veel miljarden, dus u kunt ruimhartig subsidiëren waar gewenst. Bovendien hoeveel CO2 bespaar je met het niet aanleggen van die warmtenetten en het onderhoud daarvan? Er zijn al VvE's die kiezen voor elektrische Cv-ketels. Dat is best duur aan stroom als je gas had maar mensen kiezen daarvoor. Veel van die mensen zullen waarschijnlijk een graadje lager stoken dan vroeger en waarschijnlijk in slaapkamers wel meer dan een graadje. Is dat erg? Laat mensen hun eigen prioriteiten stellen en hun eigen keuzes maken.
- Als de boodschap is dat de CO2-reductie vereist dat we meer geld moeten gaan uitgeven aan onze verwarming dan met gas, zeg dat dan hardop. Wij hebben al lang ervaren dat ons systeem een stuk duurder is dan gas. Met name de aanschaf en het onderhoud van de gehele installatie en het vastrecht dat je moet betalen voor afname warmte en eventueel koude.
- De wereld wordt de facto all-electric, accepteer dat. Ons zeer lage temperatuurnet is een vorm van all-electric. Als je het stroomverbruik van de zeewatercentrale, de circulatiepompen in het net en onze warmtepompen (bevat alleen al 3 elektrische circulatiepompen naast de elektrische warmtepomp) optelt dan zie je dat. Een onderzoek van de TU Delft¹ liet bij ons zien dat 60% van de stroom die in de warmtepomp verdwijnt voor warm tapwater wordt gebruikt. Het rendement van een warmtepomp voor warm water is nl. laag. De circulatiepompen in het net gebruikten meer stroom dan de warmtepompen in de zeewatercentrale. Al met al bereik je met

¹ Nieuwe energie voor Duindorp, Gommans, dr. ir. L.J.J.H.M. et al, TU Delft, 2017.

dat hele net en systeem wel stroombesparing ten opzichte van alleen stroom, maar de kosten daarvan zijn enorm.

- Houd er in uw scenario's rekening mee dat de woningvoorraad misschien sneller verandert dan nu voorzien, richting vrijwel energieneutraal. Als stoken steeds duurder wordt gaat dat vanzelf.
- Accepteer dat koeling minstens zo belangrijk is als verwarming en dat neemt alleen maar toe met de klimaatverandering en het gemiddelde isolatieniveau van woningen. Zelfs in onze niet meer dan redelijk goed geïsoleerde woningen blijkt dat je met twee 2 KW blaaskacheltjes van € 10 per stuk bij de Gamma je appartement prima op temperatuur kunt houden als de centrale weer eens uitvalt. Ook oudere mensen kunnen daarmee overleven. Koeling is heel wat ingewikkelder en zeker voor oudere mensen minstens zo belangrijk. Zonder koeling is niet te leven in goed bezonde appartementen. Er zijn inmiddels goede stille elektrische oplossingen voor de consument beschikbaar bijv. als aanvulling op je ventilatie. Elektrische koeling is ideaal om met je eigen zonnepanelen te voeden; als de zon schijnt in de zomer heb je koeling nodig. Veel beter dan stroom terugleveren aan het net dat niks kan met al die zonnestroom.
- We merken op dat de psychologie een grotere rol speelt dan beleidsmakers denken. Gebruikers die niet weg kunnen bij een leverancier voelen zich hoe dan ook gekoeioneerd. Een wettelijke responsetijd van max. 10 seconden voor een callcenter heeft geen effect: ze hebben maling aan je, wàt je ook maar te melden hebt: want je kunt niet weg en je moet toch betalen. Gedwongen winkelnering is kansloos, echt. Dit raakt de mensen direct. In hun primaire afhankelijkheid van warmte, in hun waardigheid en in hun portemonnée. Het bepaalt ook hun beeld van de overheid; wie dwang zaait zal afkeer oogsten. Bovendien hebben we in Europa geijverd voor liberalisering van levering van elektriciteit, gas, telefoon enz en nu met de levering van warmte gaat de overheid weer supermonoplisten creëren.
- In een VvE vergadering moet je niet met beleidsvisies aankomen. De mensen willen graag drie offertes zien. En dan blijken ze wel een mening en een voorkeur te hebben en ze maken hun keuze in vrijheid. Dat beeld zul je bij burgers breed zien. Motiveer burgers om een oplossing te gaan kopen waarmee ze geld kunnen besparen en borg als overheid dat de informatie die leveranciers verstrekken klopt.
- Vergeet de 'lokale burgerinitiatieven' hoe sympathiek het ook klinkt. We laten de stroomvoorziening ook niet over aan een mix van idealisten en Willy Wortels. Als VvE bestuurders weten wij hoe link het is als je van elkaar afhankelijk wordt. Als burgers op enig moment gezamenlijk een idee hebben over hoe het moet, kunnen ze gezamenlijk een partij zoeken die daar invulling aan wil geven, maar wel een realistische prijs afgeeft en de verantwoordelijkheid neemt.

Het voorstel

- De fabelachtige complexiteit die u nu verzonnen heeft, zakt heus op zijn eigen gewicht door zijn poten, dat moet sowieso anders. U zou tot na 2030 bezig zijn om al polderend alleen al de governance uit te rollen en zoveel tijd heeft u niet.
- De doorzichtigheid waarmee er voor gekozen wordt om elites van wethouders, ingenieursbureaus, advocatenkantoren en vooral de grote energiepartijen de centen van de burger te laten verdelen, is stuitend, maar gelukkig is dat meer partijen opgevallen. De integriteitsrisico's van deze 'governance' zijn volmaakt onacceptabel. Wethouders zijn vaak amateurbestuurders met een korte termijn visie gericht op hun ambtstermijn bestaande uit compromissen met collegepartijen voor wie dit allemaal veel te ingewikkeld is.
- Gemeenten kunnen deze rol totaal niet aan. Leg minimaal op provinciaal niveau, dat is al een natuurlijker schaal en voorkomt dat wethouders met onmogelijke verantwoordelijkheden komen te zitten. De mensen die je nodig hebt als gemeente kun je niet aantrekken, zeker niet als elke gemeente die mensen zoekt.
- Kavels zijn logisch als je (zoals bij ons) over honderden technisch identieke woningen praat met eenzelfde opzet qua installatie en isolatie. In de oudbouw zijn de verschillen veel te groot, een gemiddelde zegt niks. Je wil voor je huis een passende oplossing, niet wat voor de gemiddelde getallen in de wijk wel een goede oplossing zou kunnen zijn.
- Wij waren erg blij met de tariefregulering voor koude uit WKO-systemen die nu eindelijk per 1 januari jl. is ingevoerd. Dit ontbreekt in de nieuwe wet. Operationaliseer dan ook de vaststelling van het 'gecontracteerde aansluitvermogen'. Daar hangt het tarief nu vanaf maar niemand kan je vertellen hoe je dat moet bepalen als je geen aansluitvermogen hebt gecontracteerd. Dat moeten we nu weer met Vestia zien uit te vechten!
- Wij steunen graag de volgende aanbeveling van AEDES (helaas is hun vooraanstaande lid Vestia een totaal andere mening toegedaan...): "Individuele warmtepompen die noodzakelijk zijn voor het op juiste temperatuur brengen van de warmte uit het warmtenet zouden onderdeel moeten zijn van de verantwoordelijkheid van de leverancier. Beide kunnen namelijk niet zonder elkaar functioneren."
- Als u ondanks alles meent door te moeten gaan op deze heilloze weg van dwingelandij doe dan een lage temperatuurnet zoals wij dat hebben, met een dosis WKO voor buffering. Geen isolatie nodig, nauwelijks verliezen. Een zeer lage temperatuurnet is ideaal om alle 'restwarmte' op te nemen. Leg die netten ook aan in de oudbouw. De mensen kunnen dan met een al dan niet gezamenlijke warmtepomp met elektrische naverwarming hun verwarming realiseren en geleidelijk verder isoleren, wat rendabel is als je deels elektrisch stookt en de

stroomprijzen gebaseerd zijn op groene stroom incl. de kosten voor groene buffering van de stroom.

- Neem koeling mee als primaire levensbehoefte voor goed geïsoleerde woningen.
- Last but not least: als de overheid burgers meent te moeten dwingen mag de burger eisen dat de minister echt zelf de brokken opruimt als het fout gaat: continuïteitsgaranties in laatste instantie graag van de minister zelf.
- Dit laatste punt houdt ook in dat de toezichthouder failliete systemen tijdig uit de lucht moet halen en burgers helpen om naar een beter alternatief over te schakelen, ipv burgers gedwongen bij zo'n leverancier te laten zitten. Zie hieronder.

En hoe zien wij onze eigen situatie?

Met de ontwikkeling van de zeewatercentrale in samenhang met de goed geïsoleerde woningen was Vestia in 2008 zijn tijd vooruit op CO2 gebied. Wat er ook zij van de historie van Vestia sindsdien: woningen gasvrij, vernieuwende technologie aansluitend bij de lokale context en traditie: Vestia heeft toen de nek uitgestoken. Bij bewoners heeft de gedachte van warmte uit de nabije zee waarmee Scheveningen zo verbonden is, nog steeds veel goodwill ondanks alle verstoringen en het hopeloze beheer van Vestia. Met de komst (eindelijk) van max. tarieven voor verwarming en koeling voor WKO-systemen per afgelopen 1 januari kunnen we het veel te hoge vastrecht (zeker voor de kleine appartementen) terugbrengen naar een aanvaardbaarder niveau.

De appartementen hebben een eigen warmtepomp en een individueel contract met Vestia voor de levering van bronwater, het gaat om ruim 750 aansluitingen voor warmte en koeling waarvan ca. de helft huurwoningen van Vestia en de helft particuliere woningen, meest appartementen. Een zeer lage temperatuurnet (11-18 graden) met individuele warmtepompen in de woningen. Hoewel de VvE formeel dus geen rol heeft zijn het toch de VvE's geweest die samenwerken om de belangen te behartigen: continuïteit van dienstverlening (geen vanzelfsprekendheid), lagere tarieven, goede dienstverlening en maximale keuzevrijheid voor bewoners.

De gemeente Den Haag heeft enkele jaren het voornemen gehad het systeem over te nemen als startproject voor het Haags Warmtebedrijf. Den Haag wilde een andere bron dan zeewater invoeren maar heeft ons subsidie gegeven voor het eerdergenoemde onderzoek door de TU Delft waarin verschillende oplossingsrichtingen zijn vergeleken en waaruit bleek dat de Zeewatercentrale nog niet zo slecht scoorde op CO2. De zeewatercentrale bleef. We hebben in die periode intensieve gesprekken gevoerd (met overwegend externen namens de gemeente) maar Den Haag besloot uiteindelijk dat de ambitie van een gemeentelijk warmtebedrijf te hoog gegrepen was. Dat spoorde wel met onze waarneming. Vestia bleef er dus mee zitten. Ondertussen had de gemeente Den Haag het economisch draagvlak van het systeem vernietigd: Vestia ging van meet af aan uit van 1500 aansluitingen voor nieuw te ontwikkelen woningen. Na 750 aansluitingen kwam Vestia in de problemen en kon de overige woningen (pal naast de zeewatercentrale) niet meer ontwikkelen. De gemeente Den

Haag stond de nieuwe ontwikkelaar vervolgens toe om op gas te gaan, want dat was goedkoper dan aansluiten op de zeewatercentrale. Klopt.

Vestia wil het verlieslatende systeem 'verkopen' dwz waarschijnlijk met een nader te bepalen bruidsschat (Vestia heeft nooit enige info willen geven over de exploitatiekosten) overdoen aan een marktpartij omdat ze de exploitatie niet aan konden en kunnen. Zowel 's-zomers als 's-winters moest de boel vaak genoeg met noodaggregaten op diesel in de lucht gehouden worden. Dat Vestia het beheer en de exploitatie van dit warmtenet niet aankan zijn we het dus mee eens.

Dat Vestia dit systeem in de lucht houdt, kan alleen omdat Vestia zakken heeft met de diepte van die van de min. van Financiën. Het systeem is economisch gezien vanaf dag één verlieslatend geweest en dat is alleen maar verslechterd, ondanks de naar - nu met het tariefbesluit duidelijk is geworden – te hoge tarieven. Recent nog is er (met toestemming van de financiële rijks toezichthouders op Vestia blijkbaar) nog weer ruim meer dan € 1000 per aansluiting geïnvesteerd. Als iemand hier op basis van historische kosten het tarief denkt te moeten gaan berekenen zou het bedrag astronomisch zijn. Wij zijn de Nederlandse belastingbetaler dus veel dank verschuldigd dat we op hun kosten van dit bijzondere systeem mogen genieten.

Wij zullen om dezelfde reden niet accepteren dat Vestia (de staat der Nederlanden) hun garantie bij de 'verkoop' van het systeem zullen intrekken. De 'garantie' van een leverancier daar heb je niks aan, die laat gewoon het Bv'tje ploffen. Wij hebben nooit kunnen kiezen voor dit systeem en als het fout gaat, zitten wij met de brokken. Vestia zit met een paar honderd huurwoningen op het systeem, maar voor Vestia maakt dat niks uit. Als het systeem omvalt bellen ze een bureau en laten wat nieuws ontwikkelen. Daar eet bij Vestia niemand een boterham minder om. Wat het maar kost doet ook niet ter zake, de belastingbetaler betaalt en het moet toch opgelost worden. Maar voor ons geldt dat niet!

Jaap Spaans, Bert Haas, Leo Franken

Scheveningen, 3 augustus 2020